

Knjižnice za mladino nam je omeniti in oceniti to pot kar štiri snopiče, namreč 13.—16.

Dvojnati snopič 13.—14. (cena 50 kr) obseza: *Pesmi cerkvene in druge*. Zložil Andrej Praprotnik. Drugi, pomnoženi natis. Str. 194. Na čelu zbirke je na 18 straneh životopisna črtica, ki jo je »šolski mladini spisal« E. Gangl. — Čedna ta izdaja je tudi okrašena s podobo pokojnikovo, in milo se nam stori, ko zazremo ljubo, prijazno lice moža, ki smo ga vsi poznali in čislali, kolikor nas je sedaj živečih vrstnikov in ožjih rojakov njegovih, starih in mladih; saj se je neizbrisno vtisnil v spomin vsem, ki so ga kdaj videli izza onih časov, ko je korakal na vsakdanje delo še krepak mož orjaške postave, pa do one dobe, ko je kot sključen starček že s težka, pa vedno vestno in zadovoljno prenašal breme svojih stanovskih dolžnosti. — Res, da Praprotnikove pesmi ne ustrezajo strogi pesniški tehniki, kateri se morajo dandanes klanjati naši pesniki brez izjeme. Saj jih pa tudi nočemo soditi s tistim strogim merilom, nego ob teh skromnih pesmicah se zamislimo prav kakor ob Slomšekovih v ono že davno minolo dobo zorne mladosti, ko smo jih čuli prvič popevati pri službi božji in smo se jih potem tudi sami učili po šolskih klopeh. Ti spomini so vzrok, da, prebirajoč omenjeno zbirko, drage volje udušimo za hipec svojo kritično vest ter izkušamo obnoviti one mladostne čute ter se tako pomladimo sami. S tega stališča treba presojati Praprotnikove pesmi in se čuditi možu, ki je poleg napornega šolskega posla utegnil še toliko delovati. S preprostimi pesmicami pa je dosegel dvoje: sebi je lajšal težki jarem svojega poklica, a ustvaril si poleg tega z njimi trajen spomin. Tako se je znal in hotel poslaviti Praprotnik, ne pa tako, kakor nekateri njegovih vrstnikov tovarišev, ki so se uvekovečili s tem, da se še dandanes govori o njih neslanih dovtipih, mrcvarjenju slovenskega jezika in kaprolskem vtepanju nemščine (prim. začetek Valjavčevega životopisa v zadnjem (II.) zvezku Knezove knjižnice).

Snopič 15. nam je prinesel »Zelene liste. Kratke povesti (21) za otroke stare 6 do 10 let. Po Francu Wiedemannu. Poslovenil Anton Brezovnik, učitelj.« Str. 96. Cena (trdo vezanemu izvodu) 25 kr. — Vobče potrdimo lahko tudi mi ugodno sodbo, ki so jo izrekli že nekateri listi o tem snopiču. Nekatero povestice so zares lepe, in prva je pravi biser mladinskega slovstva; tu je opisano, »kako se je Francek spravljal spat«, pa s tako živo realitiko, da takoj vidiš, da je verno posneta po življenju; nič narejenega, nič prisiljenega, nič izmišljenega »in usum delphini«, pa vendar tako ganljivo in otroško naivno, da ti seže do srca. Take naj bi bile pač vse povestice za mladino, potem bi jih vse rado čitalo, mlado pa tudi staro. — Manj so nam všeč med »zelenimi listi« taki, kakor je drugi in četrti (Hudobni Mihec, Priljuden deček), ki spominjajo na tiste šablonske povesti o grozno pridnih in strašansko hudobnih otrocih in o končnem običajnem njih plačilu, oziroma njih pokori. — Zopet si usojamo opomniti prevodilce mladinskih spisov, da od njih ne zahtevamo samo spretnosti v prevajanju, nego tudi nekoliko — zdravega okusa.

Tudi 16. snopič »Knjižnice za mladino«, ki je izšel 30. aprila t. l. ter prinesel Slomšekovih spisov III. snopič, (Basni, prilike in povesti. Za nižjo in srednjo stopnjo. Odbral in priredil

Janez Koprivnik), nam je bilo doposlalo uredništvo na ogled v izvesnih polah, hoteč zvedeti sodbo našega urednika (ki je tudi v književnem odseku »Zavezinem«) o Slomškovem »onikanju«. Znano je, da je Slomšek »onikal« stariše, duhovnike, učitelje itd., t. j. one osebe, do katerih naj kaže otrok posebno spoštovanje. G. urejevalec, sodeč, da je to onikanje značilno za Slomškovovo pisavo, je pustil neizpremenjeno, a uredništvo je nadomestilo povsod z vikanjem; mi sodimo, da po pravici. Možno, da je onikanje karakteristično za Slomškovovo dobo in njegovo pisavo; toda »Knjižnica za mladino« nima nikakor namena, podati kritično, diplomatično natančno izdajo Slomškovih spisov z vsemi njih posebnostmi in — recimo kar naravnost — tudi nedostatnostmi in hibami. Veseli bodimo Slomškega, ki nam podaje toliko gradiva, vrednega obnovitve in porabe v vzgojevalne namene, hvaležni, da nam za mladinsko knjižnico ni treba vedno in vedno samo prevajati, ampak da lahko podamo mladini tudi kaj svojega. A »Knjižnica za mladino« ima drugo nič manj važno dolžnost, da podaje vse, kar da med ljudi, v vzornem jeziku, seveda v današnji knjižni slovenščini. In kdo bi tajil, da onikanje ni niti pristno slovensko, niti splošno slovensko, nego lokalizem in smešno žalosten ostanek one naše tožne, sedaj že, hvala Bogu, pretekle dobe, ko so bili naši ljudje nevoljniki in tlačani gospodutjcu ter so mu morali poljubovati strogo roko, ki je nad njimi vihtela palico! Kdor to pomisli, kako bi se mogel ogrevati za onikanje v knjižni slovenščini?

Slovanske knjižnice je izšel snopič 48.—49., ki velja za meseca marcij in april, ter prinesel Krilanovih poezij I. zvezek. Znano je, da je le-ta izšel že l. 1887. in se prodajal po 1 gl. izvod; toda prišlo jih je zelo malo med svet. A uredništvo »Slov. knjižnice«, v kateri izidejo tudi dosedaj še nenatisnjene poezije Krilanove z obširnim životopisom pesnikovim, »je sklenilo posebno pogodbo z lastnikom Krilanove ostaline, z visokor. g. Antonom Klodičem vit. Sabladoskim, ter prevzelo vso zalogo v svojo last.« Tako dobe torej naročniki »Slov. knjižnice« I. zvezek Krilanovih poezij za 30 kr., a v razprodaji bode veljal izvod 50 kr.

Pomladnih glasov, posvečenih slovenski mladini, je izšel VI. zvezek. Z 8 slikami. Uredil in založil Matija Prelesnik. 1896. Katoliška Tiskarna v Ljubljani. Str. 144. Cena izvodu: broš. 30 kr., v polplatnu 40 kr., v cel. platnu 55 kr. (nam se je poslal broširan izvod); po pošti 5 kr. več. Dobi se pri Evg. Lampetu, bogoslovcu v Ljubljani. — Poleg nekoliko drugega drobiža obsega ta VI. zvezek (ki je takisto ličen, kakor njegovi prednjiki; tudi podobice so se posrečile) zlasti dve obširnejši pesi: Iz potne torbice, potopisne črtice Evgena Lampeta (68 str.), in pa daljšo epično poezijo M. Prelesnika: Slavna zmaga Gojnika vojnika. Dolenjska povest. — Doslej smo utegnili samo Lampetov spis prečitati. Priznati moramo, da piše g. Lampe prav črvsto, sveže, in da ima brez dvoma lep pripovedovalni talent, zlasti, kakor je videti, za potopisje. Ali graje in svarila vredno pa je njegovo vsiljivo moralizovanje. Zanimivo, bodro nam opisuje potovanje v Benetke, krasno naravo, vtiske med potom in v Benetkah itd. (v 30 poglavjih), ali vse njegovo pripovedovanje je prepredeno in premreženo z opomini, vzpodbudami, svarili, pobožnimi vzdihli, refleksijami itd.